

Stručni rad

DRUŠTVENE IGRE

Elka Mlakar

OŠ Ljudski vrt Ptuj

Sažetak

Zanimljiva aktivnost Društvene igre u OŠ Ljudski vrt Ptuj traje već nekoliko godina. Učenici od 7. do 9. razreda, koji su prijavljeni za interesnu djelatnost, igraju se s učenicima 1. i 2. razreda u odjelu produženog boravka, jednom tjedno, određenog dana, jedan školski sat. Tako su učenici viših razreda podijeljeni u nekoliko skupina, a svaka skupina volontera ne broji više od četiri učenika. Svaki učenik ima određenu ulogu u provedbi društvenih igara. Svaki tjedan članovi interesne aktivnosti odlaze na sastanak s mentorom kako bi se upoznali s raznim društvenim igrama koje se potom provode u svakom odjelu produženog boravka. Sastanak s mentorom također je namijenjen razgovoru o mogućim problemima koji se javljaju u provedbi društvenih igara u odjelu te prijedlozima poboljšanja koja bi se trebala donijeti u provedbi igara. Ako učenici ne mogu prisustvovati sastanku, mogu preuzeti društvene igre iz 'poštanskog sandučića' postavljenog za svoju grupu i objesiti ih na vrata ureda mentora.

Ključne riječi: učenici, umrežavanje, odjel produženog boravka, participacija.

1. Uvod

Djeca se kao i stariji igraju od rođenja. Kroz igru upoznajemo svijet, prijatelje i učimo. Stoga je igra jedan od najosnovnijih oblika odgoja i opuštanja. Društvene igre uključuju one igre koje se umjesto na natjecanje fokusiraju na društvene odnose među ljudima. Vrlo je važno odabrati pravu igru u pravo vrijeme. Da bismo uspjeli, prvo moramo razjasniti što želimo postići igrom, a također moramo dobro poznavati igru koju želimo koristiti za određenu svrhu te odrediti svrhu same igre. Mentor jasno i razumljivo objašnjava pravila igre. Početkom godine mentor također raspoređuje uloge svakom pojedincu koju preuzima u razredu dok se igra s mlađim učenicima.

2. Društvene igre

Društvene igre važne su u stvaranju identiteta, poboljšanju komunikacije sa samim sobom i drugima te u primanju i davanju povratnih informacija.

Društvene igre nisu obične društvene igre, iako se mogu koristiti i na taj način. Svoju svrhu postižu ako sudionici pričaju o tome što se dogodilo tijekom ili nakon igre (kako su doživjeli igru, kako su primili ostale članove grupe, kako su se osjećali).

Slika 1: Pomoć učenicima

Slika 2: Igranje

Slika 3: Grupno povezivanje

Dobrobit društvenih igara za učenike je u tome što dolaze u kontakt jedni s drugima, povezuju se, usamljena djeca ostvaruju kontakt s drugima, a djeca koja su previše nametljiva i dalje se pridržavaju pravila grupe. Među njima se razvija solidarnost, uzajamna pomoć i tolerancija različitosti. Djeca se opuštaju, smanjuju strahove jer mogu izraziti svoje osjećaje i stavove te znaju da će rezonirati i biti prihvaćena (npr. dijete nešto učini ili kaže, drugi članovi grupe primjećuju i uzimaju u obzir njegovo mišljenje).

2.1. Uloge članova skupine

Mentor učenicima koji pohađaju društvene igre početkom godine dijeli uloge koje igraju u grupi dok se igraju s mlađim učenicima.

VOĐA GRUPE (zadaci):

- dolazi na savjetovanje mentora,
- preuzima upute za igru u "poštanskom pretincu",
- okuplja članove svoje grupe i objašnjava im tijek i svrhu igre,
- okuplja članove svoje grupe prije početka igre,
- osigurava da se grupa pridržava dogovorenog dana za provedbu društvenih igara,
- daje mentoru povratnu informaciju u tijeku igre, kakva je bila klima u učionici, kako su učenici prihvatili igru, pohvale, kritike, funkcioniranje grupe...
- u slučaju bilo kakvih poteškoća, saziva grupu i konzultirati se s njima,
- u slučaju mogućih nejasnoća ili drugih problema, pronalazi mentora i konzultira se s njim.

POVEZIVATELJ 1 (zadaci):

- razmatra kako poučiti učenike u igrama i posavjetovati se s članovima njihovog tima o najboljim i najučinkovitijim podukama,
- po potrebi konzultirati mentora,
- daje upute učenicima u razredu,
- vodi igru, vodi i potiče učenike u razredu,
- daje upute jasno, nedvosmisleno,
- ako je voditelj grupe odsutan (nije u školi ili nedostaje iz nekog drugog razloga), preuzima njegovu ulogu za taj tjedan.

POVEZIVATELJ 2 I POVEZIVATELJ 3 (zadaci):

- pomoći voditelju 1 u davanju instrukcija
- izmjenjuju se uloge između povezivatelja 1, 2 i 3,
- usmjeravati i poticati učenike,
- ako je povezivatelj 1 odsutan iz razreda, sljedeća povezivatelj (povezivatelj 2 ili povezivatelj 3) preuzima njegovu ulogu.

ORGANIZATOR (zadaci):

- osigurati ugodnu klimu u učionici, smiriti djecu ako je potrebno,
- pobrinuti se za razne gadžete koji se koriste u igri (lopte, papir,...),
- dogovoriti raspored učenika u razredu (sjedjenje u krugu, parovi,...),
- potiče učenike na igru i pomaže ostalim članovima grupe.

Svi se međusobno pomažu i surađuju. Uloge su fleksibilne i dopuštaju da jedna uloga prelazi u drugu, sve uloge su ravnopravne i određene prema sposobnostima i karakteru volontera. U slučaju nejasnoća ili drugih problema, voditelj se savjetuje s mentorom. Svaka grupa ima i svoj „poštanski pretinac – (upute), u kojem voditelj grupe nalazi upute za provođenje društvenih igara.

Slika 4: „Sandučići“ na vratima mentora

2.2. Primjeri igara

GRUPNO SLIKANJE (igra za komunikaciju i formiranje grupa)

CILJ

Likovna interpretacija vlastitih osjećaja u skupini i razvoj grupne aktivnosti.

TIJEK

Grupa sjedi oko velikog komada papira. Govor nije prikladan, svaki od članova po svom nahođenju doprinosi formiranju imidža grupe. Često surađuje i s onim članovima koje smatra primjerenim. Nakon slikanja, članovi grupe po mogućnosti verbalno tumače svoju sliku.

BILJEŠKA

Papir bi trebao biti dovoljno velik da svi članovi grupe mogu crtati u isto vrijeme, to je jedini način za stvaranje grupne suradnje. Iskustvo pokazuje da u slikarstvu prevladavaju ugodni osjećaji ili doživljaji u grupi. Unatoč tome što članovima u početku aktivnost čini vrlo teškom, svejedno je dobro odrade.

NAMIGIVANJE (igra za komunikaciju i formiranje grupe)**CILJ**

Izrazima lica izrazite želju za kontaktom.

TIJEK

Manje od polovice igrača sjedi na stolicama raspoređenim u krug. Jedna od stolica je prazna. Preostali sudionici smješteni su svaki na po jednu stolicu. Ruke drže uz tijelo. Onaj iza prazne stolice namiguje jednom od sjedećih igrača. Pokušava ustati i sjesti na praznu stolicu. Onaj koji stoji iza njegove stolice pokušava ga spriječiti u tome. Zatim se sjedeći i stajaći igrači zamjenjuju.

LANČANA PRIČA (igra za promatranje i percepciju)**CILJ**

Uočavanje razloga zašto se neke informacije mogu iskriviti. Zaključivanje kako nastaju pogrešne glasine.

TEČI

Grupa se okuplja u krug, 3-5 članova grupe napušta prostoriju. Netko tko ostane u sobi priča ili čita kratku priču. Zatim poziva prvog od članova koji su vani. Ovome jedan od onih u sobi tumači priču onako kako ju je upamtio. Taj kaže sljedećem koji uđe. Ovo traje dok se svi članovi ne vrate u grupu. Konačna verzija priče se zatim uspoređuje s izvornom.

BILJEŠKA

Konačna verzija priče obično je iskrivljena. Grupa bi trebala pokušati razgovarati o uzrocima. To mogu biti: subjektivno tumačenje, nepažljivo slušanje, informacija nije primljena na način na koji je pripovjedač pričao i tumačio.

IZMJENA ULOGA (igre za empatiju i identifikaciju)**CILJ:**

Uživljavanje u ulogu drugoga.

TIJEK:

U skupini u kojoj se članovi dobro poznaju, svaki zapisuje svoje ime na komad papira. Složene listove zatim prikupi vođa grupe i pomiješa. Svaki član izvlači komad papira na kojem je ispisano ime nekoga iz grupe. Tada bi svatko trebao reći poneku riječ o izvučenom članu, ali u prvom licu. Npr.:... sviđa mi se..., često pričam o..., u razredu sam..., prijatelj mi je... itd. Grupa mora pogoditi o kojem se članu radi.

BILJEŠKA:

Onaj tko predstavlja karakteristike izvučenog člana ne smije izgovoriti ime tog člana.

SVI MI RAZLIČITO RAZMIŠLJAMO (igre odlučivanja)

CILJ:

Upoznavanje različitih mišljenja i razlika. Razvijanje kritičkog mišljenja.

TIJEK:

Definiramo tri različita područja u prostoru; područje ZA, područje PROTIV, područje za NEUTRALNE. Postavimo djeci jedno aktualno pitanje: trebaju li djeca spavati u školi? Želite li ići u šetnju čak i po kiši? Trebaju li roditelji kažnjavati svoju djecu kada učine nešto jako loše? Uz svako pitanje djeca odlaze u prostor koji ilustrira odgovor na pitanje.

RAZGOVOR:

Svako dijete tada govori zašto tako misli.

2.3. Povezivanje učenika naše škole s učenicima s posebnim potrebama

Kroz interesne aktivnosti Društvene igre povezali smo se i s učenicima druge škole, škole s prilagođenim programom. Učenici naše škole upoznali su se s raznim društvenim igrama tijekom sati interesnih aktivnosti, a igre i druženja odvijali su se u odjelima osnovne škole uz prilagođeni program, gdje su naši učenici učenicima s posebnim potrebama predstavili različite društvene igre. Tijekom provedbe društvenih igara bio je prisutan i mentor. Okupljanje se odvijalo jednom mjesečno prema unaprijed utvrđenom rasporedu.

Glavna smjernica za provedbu društvenih igara bila je naučiti učenike međusobnoj suradnji, izgraditi pozitivan stav prema sebi i drugima, steći osjećaj pripadnosti skupini u koju su uključeni i upoznati učenike s posebnim potrebama. prihvatiti i pokušati razumjeti razliku.

3. Zaključak

Nakon razgovora s učiteljima odjela produženog boravka, provođenje društvenih igara ocijenjeno je uspješnom i korisnom, kako za nositelje igara tako i za djecu polaznike produženog boravka. Učenici-pružatelji društvenih igara pomagali su učenicima na odjelu produženog boravka u izradi domaćih zadaća i izvodili individualne društvene igre u učionici i na otvorenom. Učenici su se mogli dobro opustiti, razviti socijalne vještine i pozitivnu sliku o sebi, osjećaj pripadnosti grupi, razviti pozitivan i tolerantan stav prema drugima, smanjiti neke strahove (strah od starijih učenika, strah od govora pred kolegama iz razreda ...), razvijati pozitivne vrijednosti, razvijati solidarnost, međusobnu pomoć i prihvaćanje različitosti, a ujedno imati i pomoć u učenju (pomoć pri izradi zadaće). Stariji učenici mogli su se okušati u ulozi učitelja, prijatelja, pouzdanika mlađim učenicima. Kroz ovaj oblik upoznavanja sebe i drugih, učenici su mogli izraziti ono što misle i osjećaju bez osuđivanja ili ucjenjivanja. Na taj su način djeca ostvarila kontakt, stvorila dobre međuljudske odnose, a ona suzdržanija su se opustila i stekla povjerenje u svoje vršnjake. Među učenicima se razvilo prijateljstvo, solidarnost, uzajamna pomoć te upoznavanje i prihvaćanje različitosti. Ujedno, ove igre su učenicima pružile priliku za kvalitetno opuštanje, ali i pomogle u smanjenju nekih strahova i razvoju vrijednosti (npr. strah od govora pred vršnjacima, razvijanje tolerancije,...). Učenici su rado dolazili na igre, na početku su bili pomalo rezervirani, ali su se nakon nekoliko susreta opustili i zabavili. Preuzeli su odgovornost i naučili puno novih stvari i razvili svoju sliku o sebi.

4. Popis literature

- [1.] Jožica Virk-Rode, Jasna Belak-Ožbolt (1990). Razred kot socialna skupina in socialne igre.
- [2.] Maja Tomažin (2013). Socialne igre pri predšolskih otrocih.
- [3.] Nacionalni inštitut za javno zdravje (2011). Interaktivne igre za spodbujanje in krepitev življenjskih veščin za učence prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja osnovne šole.